

L'insuportable assossec de la divinitat

Víctor Gayà

La bibliografia específica sobre Franz Kafka i la seva obra és extensíssima i no para de créixer. Per una altra banda, resulta del tot impossible tenir esment de totes les referències que genera en els més diversos camps, des de la literatura a la filosofia, des de la psicopatologia al dret, o des de la sociologia al llenguatge popular. Només un obsessiu, metòdic, infatigable i minuciós funcionari podria estar-ne al corrent.

Pietro Citati, autor de *Kafka* –com també ho és de *Goethe*, *Tolstói* i *Leopardi*– no arriba a aquest coneixement de “mirada total”, però s’hi acostava, almenys pel que fa al període i als aspectes que contempla. Si parla de les motivacions sembla un biògraf omniscient, si parla de sensacions sembla un polígraf subtil, i si parla de les emocions sembla un ecògraf psicoanalista. Certament, tant les cartes com els diaris aporten centenars d’ítems, però el relat com a conjunt és el d’un demiürg que no tan sols ordena, sinó que completa i restaura creativament, fent servir la pròpia interpretació i la pròpia expressió.

En efecte, tot i l’abundosa documentació i la penetrant lectura dels textos, Citati acaba fent una recreació: les notes estan fidelment establertes, però el conjunt orquestral respon a una harmonització pròpia. Finalment, *Kafka* –el d’aquest llibre– per més que els seus trets es puguin assemblar als del Kafka real, és una composició de Citati; una recreació detallista, escrupolosa, remirada; tan detallista com el Kafka de les cartes, tan escrupolosa com la consciència del Kafka dels diaris; però també molt apassionada, evidentment sense arribar al deliri del Kafka que no viu més enllà de la passió d’escriure.

Com que aquest llibre no és cap assaig acadèmic, ni cap biografia, però tampoc no és cap ficció, es pot llegir des de l’experiència individual de lectors kafkians.

EL TEMPS

Franz Kafka

I de segur que serà una lectura intensa, perquè Citati elabora un text exhaustiu, literari, tensional, comptant amb Kafka però aportant-hi la seva pròpia veu. En

Kafka

PIETRO CITATI

Traducció d’Anna Casasses

Quaderns Crema

Barcelona, 2012

352 pàgines / 24 euros

aquest sentit, és destacable la manera de narrar –per a després analitzar– les novel·les i els relats de l’autor txec. Tot i que siguin històries prou conegudes, Citati no s’està de reproduir-les àmpliament, sense escatimar-hi elements argumentals, i, allà on no ho fa literalment, ho fa utilitzant el seu propi estil, de manera que tenim bons fragments de l’obra de Kafka reescrits a la manera densa i poètica de Citati.

S’ha afirmat sovint que conèixer els autors –la psicologia, la peripècia vital, les influències i tendències– pot ser més un inconvenient que no un avantatge a l’hora de llegir-ne l’obra. I no hi falta raó, perquè tota obra només resta acabada en el moment de la lectura. Seria per tant la psicologia, la peripècia vital i els referents de cada lector que haurien de posar l’accent, el matís i el sentit últim a l’obra. Si, a més del material narratiu, se’ns desvetlla l’impuls que el va motivar, les circumstàncies que el varen modular i les càrregues ideològiques i emocionals que el tenyeixen, gairebé no queda espai per a la projecció del lector en el text. El lector passa de ser coautor a ser un simple observador, més o menys commogut, d’una peripècia aliena.

Però Citati no descobreix els esdeveniments i els incidents vitals d’un conegudíssim autor perquè ens faem càrrec del rerefons que promou i sosté tot el seu edifici literari. Pietro Citati elabora un relat global en què un cert *Kafka* s’enfronta als seus fantasmes, a la seva angoixa, a les seves fòbies i obsessions, a la irredimible culpa sense pecat, o a la recerca d’un déu que continua donant llum i evidenciant les ombres després de mort. Citati confecciona un relat sobre els relats de Franz Kafka i, al capdavall, escriu una novel·la protagonitzada per un cert *Kafka* sobre les novel·les de Franz Kafka.

En definitiva, *Kafka* és un gran llibre que es basta a si mateix. No obstant això, molts lectors probablement hi trobaran algunes pistes per a rellegir d’una altra manera els tòpics kafkians o per a revisar les pròpies interpretacions de l’obra que pogueren fer un dia sota “la llum enlluernadora” que brolla de les golfes.